

Spolek Maják pro Tebe, z.s.
Společně proti domácímu násilí a za změnu systému

IČ: 23457767 **ID DS:** shktya9 **BÚ:** 23457767/5500 (Raiffeisenbank)

PODNĚT K SYSTÉMOVÉMU ŘEŠENÍ POSTSEPARAČNÍHO NÁSILÍ V OPATROVNICKÉM SYSTÉMU

Návrh opatření na ochranu dětí a rodičů ohrožených domácím a postseparačním násilím, zavedení jednotné závazné metodiky, digitální evidence a odpovědnosti institucí.

Předkládá:
Monika Kolbanová
předsedkyně spolku Maják pro Tebe, z. s.
Určeno:
Radě vlády pro rovnost žen a mužů
Datum předložení: 20. listopadu 2026

OBSAH

I. Účel a důvod předložení podnětu
II. Vymezení postseparačního násilí a potřeba systémové změny
III. Dopady postseparačního násilí na děti
IV. Návrh samostatné odborné oblasti – postseparační násilí v opatrovnickém systému
V. Tři základní pilíře navrhovaného systému
VI. Jednotná závazná metodika a standardy pro instituce
VII. Audiovizuální zaznamenávání rozhovorů s dětmi na OSPOD
VIII. Standardy a kontrola asistovaných kontaktů
IX. Transparentnost, odpovědnost a ochrana práv účastníků řízení
X. Jednotná statistická evidence a vyhodnocování případů
XI. Návrh realizace a odpovědnosti resortů
XII. Návrh usnesení Rady vlády pro rovnost žen a mužů
XIII. Závěrečné stanovisko
XIV. Zahraniční inspirace a odborné zdroje

I. Účel a důvod předložení podnětu

Předkládám Radě vlády pro rovnost žen a mužů návrh systémových opatření zaměřených na prevenci a řešení postseparačního násilí v opatrovnickém systému, zejména na ochranu dětí a rodičů, kteří jsou vystaveni pokračujícímu násilí, nátlaku a kontrole po ukončení partnerského vztahu.

Cílem podnětu je otevřít otázku, která podle zkušeností z praxe zůstává nedostatečně rozpoznávána, odborně vyhodnocována a systémově řešena: pokračování domácího násilí po rozpadu partnerského vztahu prostřednictvím společných dětí, rodičovských práv, komunikace mezi rodiči a opatrovnických řízení.

Postseparační násilí může mít podobu psychického a ekonomického násilí, donucující kontroly, zastrašování, digitálního násilí, manipulace, zneužívání právních a institucionálních postupů nebo kontroly prostřednictvím dítěte.

Navrhuji, aby postseparační násilí bylo v opatrovnickém systému uznáno jako samostatná odborná oblast s vlastní metodikou, systematickým sledováním případů, jednotným vyhodnocováním rizik a jasně stanovenou odpovědností jednotlivých institucí i konkrétních pracovníků.

Součástí navrhovaných opatření musí být také systém kontroly a vyvozování odpovědnosti za postupy a rozhodnutí jednotlivých institucí a jejich pracovníků. Musí být vždy dohledatelné, kdo v konkrétním případě rozhodoval, jaké informace měl k dispozici, jak vyhodnotil rizika, jaký postup zvolil a z jakých odborných či právních důvodů. V případě odchýlení od závazné metodiky musí být takový postup řádně odůvodněn a přezkoumatelný.

Současně navrhuji prověřit možnost zavedení propojeného digitálního systému, který zajistí návaznost informací mezi zapojenými institucemi, přehled o vývoji případu, evidenci přijatých opatření a úplnou dohledatelnost jednotlivých úkonů, rozhodnutí a odpovědných osob. Systém by měl umožnit také zpětnou kontrolu postupu institucí a vyhodnocování případných pochybení.

Nejde o vytvoření další administrativní povinnosti. Jde o to, aby stát dokázal včas rozpoznat ohrožení dítěte, správně vyhodnotit souvislosti a zajistit, že důležité informace nezaniknou při přechodu případu mezi jednotlivými institucemi.

II. Vymezení postseparačního násilí a potřeba systémové změny

Postseparační násilí je pokračující násilné, kontrolující nebo nátlakové jednání po ukončení partnerského vztahu. Rozchod nebo rozvod nemusí znamenat konec násilí. V některých případech se jeho podoba mění a pokračuje prostřednictvím rodičovské komunikace, společných dětí, předávání dítěte, soudních a správních řízení nebo ekonomických vztahů.

Postseparační násilí může zahrnovat zejména:

1. **Psychické násilí** – vyhrožování, zastrašování, ponižování, vydírání, dlouhodobé obtěžování a vyvolávání strachu.
2. **Ekonomické násilí** – ekonomický nátlak, záměrné vytváření finanční nejistoty, odpírání prostředků nebo využívání finanční závislosti k ovládání druhého rodiče.
3.

4. **Donucující kontrolu** – dlouhodobý vzorec jednání, jehož cílem nebo účinkem je omezování autonomie, svobody a rozhodování druhého rodiče.
5. **Zneužívání opatrovnického systému** – účelové a opakované využívání řízení, návrhů, stížností či dalších institucionálních postupů jako prostředku pokračujícího nátlaku. Samotné uplatnění právního prostředku samozřejmě nelze považovat za násilí; rozhodující je posouzení celkového vzorce jednání, jeho souvislostí a dopadů.
6. **Kontrolu prostřednictvím dítěte** – využívání předávání, kontaktů, informací o dítěti nebo rozhodování o jeho potřebách k pokračování nátlaku vůči druhému rodiči.
7. **Očerňování a manipulaci** – účelové zpochybňování rodičovských schopností, šíření nepravdivých informací, zasahování do vztahu dítěte s druhým rodičem nebo snahu vyvolat nedůvěru institucí vůči ohroženému rodiči.
8. **Digitální násilí** – sledování, kontrolu, obtěžování, neoprávněné získávání informací a opakovaný nátlak prostřednictvím elektronické komunikace a digitálních technologií.

V opatrovnické praxi není výjimečné, že dlouhodobé projevy postseparačního násilí jsou nesprávně interpretovány jako běžný rodičovský konflikt, neschopnost rodičů komunikovat nebo vysoce konfliktní vztah.

Tím mohou být přehlíženy zejména:

- dlouhodobá mocenská nerovnováha mezi rodiči;
- opakované zastrašování, ponižování a psychický nátlak;
- ekonomické vyčerpávání druhého rodiče;
- zneužívání předávání dětí a kontaktů k pokračování kontroly;
- využívání dítěte jako prostředku nátlaku;
- opakovaná oznámení o násilí, která nejsou vyhodnocována v souvislostech;
- zpochybňování výpovědí a obav ohroženého rodiče;
- dopady jednání rodičů a postupů institucí na psychický stav dítěte.

Jednotlivé instituce navíc často pracují pouze s částí informací. Soud může mít jiné podklady než OSPOD, krizové centrum, znalec nebo centrum asistovaných kontaktů. Bez návaznosti informací může být celý případ posuzován neúplně.

Zkušenosti organizací, které se věnují pomoci obětem domácího násilí a dětem v opatrovnických řízeních, ukazují opakování obdobných situací. Rodiče se na odborné organizace obracejí s podobnými problémy: pokračující nátlak, zpochybňování jejich upozornění na násilí, obavy o děti a nedostatečná návaznost postupů jednotlivých institucí.

Je nezbytné přejít od izolovaného posuzování jednotlivých událostí k odbornému vyhodnocování celého vzorce chování, mocenských vztahů a vývoje případu.

Postseparační násilí nelze automaticky zaměňovat za konflikt rodičů. Rozdílné názory, neshody nebo obtížná komunikace samy o sobě neznamenají násilí. Stejně tak však nelze dlouhodobý vzorec zastrašování, kontroly a nátlaku zjednodušit na vzájemný spor dvou rodičů.

III. Dopady postseparačního násilí na děti

Dítě není pouze svědkem konfliktu mezi rodiči. V případech postseparačního násilí může být jeho přímým účastníkem, prostředkem pokračující kontroly nebo osobou, která nese psychické následky dlouhodobého nátlaku.

Násilí může pokračovat i prostřednictvím situací, které jsou běžnou součástí opatrovnického řízení: předávání dítěte, komunikace o jeho potřebách, rozhodování o škole a zdravotní péči, soudní řízení nebo asistované kontakty.

Dítě může být vystaveno například:

- opakovanému strachu a nejistotě při předávání mezi rodiči;
- nátlaku, aby se přiklonilo na stranu jednoho z rodičů;
- zpochybňování vlastních zkušeností a pocitů;
- manipulaci, očerňování nebo negativním výrokům o druhém rodiči;
- pocitu odpovědnosti za emoce a chování dospělých;
- opakovanému vyslýchání a nutnosti znovu popisovat zatěžující události;
- kontaktu, který v něm vyvolává strach nebo psychickou zátěž;
- nejistotě, zda bude jeho vyjádření vyslyšeno a zda mu dospělí uvěří.

Dlouhodobé vystavení násilí a nátlaku může u dítěte souviset s úzkostmi, poruchami spánku, psychosomatickými obtížemi, změnami chování, zhoršením školního fungování, problémy s důvěrou a pocitem bezpečí. Konkrétní dopady je vždy nutné individuálně posoudit s ohledem na věk, vývoj, zkušenosti a psychický stav dítěte.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat situacím, kdy dítě odmítá kontakt s jedním z rodičů, projevuje strach, úzkost nebo výrazný psychický odpor. Takové projevy nelze automaticky vykládat jako manipulaci druhým rodičem, ale ani jako automatický důkaz násilí. Je nezbytné odborně zjistit jejich příčiny a posoudit bezpečí dítěte.
Dítě musí mít možnost vyjádřit své zkušenosti a pocity bez nátlaku, ovlivňování a obavy z následků. Jeho názor nesmí být předem znehodnocen ani automaticky přisuzován manipulaci jednoho z rodičů.

Při posuzování nejlepšího zájmu dítěte se nesmí hodnotit pouze formální existence kontaktu s oběma rodiči, ale také jeho skutečné dopady na dítě, jeho bezpečí, psychický stav a vývoj.
Ochrana dítěte nemůže spočívat pouze v zachování kontaktu za každou cenu. Musí zahrnovat také prevenci dalšího násilí a ochranu před jeho dlouhodobými následky.

IV. Návrh samostatné odborné oblasti – postseparační násilí v opatrovnickém systému

Navrhuji, aby stát vytvořil samostatnou odbornou oblast zaměřenou na rozpoznávání, vyhodnocování a řešení postseparačního násilí v opatrovnických řízeních.

Tato oblast by měla zajišťovat:

1. Systematické sledování případů, ve kterých se objevuje podezření na pokračující násilí po rozpadu partnerského vztahu.
2. Vyhodnocování opakujících se problémů a nedostatků v postupech institucí.
3. Sběr a analýzu anonymizovaných údajů.
4. Vytváření odborných doporučení a jednotných metodických postupů.
5. Průběžné vzdělávání pracovníků institucí.
6. Spolupráci se specializovanými organizacemi a odborníky na domácí násilí, dětskou psychologii a trauma.
7. Pravidelné vyhodnocování účinnosti přijatých opatření.
8. Sledování dopadů opatrovnických postupů na děti a ohrožené rodiče.
9. Identifikaci situací, ve kterých dochází k opakovanému přehlížení nebo nesprávnému vyhodnocování rizik.

Tato odborná oblast by měla být mezioborová a propojit zejména oblast spravedlnosti, sociálně-právní ochrany dětí, zdravotnictví a ochrany před domácím a genderově podmíněným násilím.

Její součástí by měla být také pravidelná zpráva o vývoji problematiky, identifikovaných nedostatcích a doporučených systémových změnách.

V. Tři základní pilíře navrhovaného systému
Navrhuji vytvoření propojeného systému založeného na třech základních pilířích.

1. Lighthouse – systém včasné identifikace rizik
Navrhuji zavedení systému včasného rozpoznávání a vyhodnocování rizik inspirovaného australským modelem Lighthouse.

Systém by měl umožnit:

- včasné zachycení podezření na domácí a postseparační násilí;
- vyhodnocení psychického, fyzického, ekonomického a donucujícího kontrolujícího násilí;
- posouzení rizika pro dítě a ohroženého rodiče;
- rozlišení běžného rodičovského konfliktu od násilného vzorce chování;
- zohlednění dlouhodobého vývoje a opakujících se událostí;
- určení dalšího odborného postupu podle závažnosti případu;
- zapojení specializovaných odborníků u vysoce rizikových případů.

Screening musí být odborným nástrojem pro zachycení varovných signálů. Nesmí být využíván k automatickému určování viny ani nahrazovat individuální posouzení případu. Jeho účelem je včas rozpoznat situace, které vyžadují další odborné vyhodnocení, a zabránit tomu, aby se závažná rizika ztratila v běžném administrativním postupu.

2. Digitální mapa – společný přehled případu
Navrhuji vytvoření jednotného bezpečného digitálního prostředí, ve kterém budou oprávněné instituce pracovat s relevantními informacemi o případu.

Digitální mapa by měla obsahovat:

- relevantní oznámení, dokumenty a odborná vyjádření;
- přehled důležitých událostí a časovou osu případu;
- zaznamenaná rizika a jejich vyhodnocení;
- přehled přijatých opatření;
- návaznost jednotlivých kroků institucí;
- upozornění na opakující se rizikové situace;
- přehled institucí, které se případem zabývaly, a úkonů, které provedly;

- informace o vývoji situace dítěte a přijatých ochranných opatřeních.

Systém by měl umožnit bezpečné sdílení relevantních informací mezi oprávněnými institucemi, například OSPOD, soudy, policií, intervenčními centry a dalšími odbornými pracovišti, vždy v souladu s jejich zákonnými kompetencemi.

Cílem je zabránit tomu, aby každá instituce posuzovala případ pouze podle vlastních dílčích informací bez znalosti předchozího vývoje.

Součástí systému musí být jasně vymezená pravidla přístupu k údajům, ochrana citlivých informací, přiměřenost jejich sdílení a možnost kontroly, kdo s nimi pracoval.

3. Digitální stopa – odpovědnost institucí

Součástí digitální mapy musí být auditní historie všech významných úkonů.
Musí být dohledatelné:

- kdo informaci vložil;
- kdo ji četl nebo jinak zpracovával;
- kdo provedl změnu či doplnění;
- kdo provedl odborné vyhodnocení;
- jaké opatření bylo přijato;
- kdo za konkrétní úkon odpovídal;
- kdy a jak bylo reagováno na identifikované riziko;
- zda a jak byla zohledněna předchozí upozornění.

Digitální stopa musí umožnit zpětnou kontrolu postupu jednotlivých institucí a ověření, zda byly důležité informace řádně posouzeny.
Záznamy musí rozlišovat mezi tvrzením, podezřením, odborným závěrem a skutečností prokázanou příslušným postupem. Systém nesmí vytvářet automatické nálepky rodičů ani nahrazovat rozhodování soudu.
Základním principem je, že každá instituce odpovídá za svou agendu a její postup musí být dohledatelný.

IČ: 23457767 ID DS: shktya9 BÚ: 23457767/5500 (Raiffeisenbank)

VI. Jednotná závazná metodika a standardy pro instituce

Navrhuji vytvoření jednotné mezioborové metodiky pro rozpoznávání, vyhodnocování a řešení domácího a postseparačního násilí v opatrovnických řízeních.

Metodika musí být vytvořena tak, aby její dodržování nebylo ponecháno pouze na dobrovolném uvážení jednotlivých pracovníků a institucí.

Zásadním požadavkem je, aby stanovené postupy představovaly závazný pracovní standard, nikoliv pouze doporučující materiál.

V současné praxi existují metodiky, doporučení a odborné materiály, jejichž skutečné uplatňování se může mezi jednotlivými pracovišti lišit. Samotné vydání metodiky nezaručuje, že podle ní budou pracovníci postupovat. Pokud není stanovena povinnost ji dodržovat, kontrola jejího plnění a odpovědnost za nedodržení, může se její uplatňování stát pouze dobrovolnou záležitostí.

1. Požadavky na závaznost metodiky

Navrhuji, aby stát zajistil:

1. **Závaznost metodiky:** Pro příslušné úředníky a odborné pracovníky musí být stanoveny povinné postupy při identifikaci, vyhodnocování a řešení postseparačního násilí.
2. **Právní zakotvení:** Závaznost musí být upravena odpovídajícím právním předpisem, prováděcím předpisem, závazným standardem nebo závazným vnitřním předpisem podle působnosti dané instituce.
3. **Jednotnost postupů:** Pracovníci OSPOD a dalších zapojených institucí musí při obdobných rizikových situacích postupovat podle společně stanovených odborných pravidel.
4. **Povinnost dokumentace:** Každý důležitý krok, vyhodnocení rizika, přijaté opatření a rozhodnutí musí být řádně zaznamenány.
5. **Odůvodnění odchylky:** Pokud pracovník nebo instituce ve výjimečném případě postupuje jinak, než stanoví závazná metodika, musí být tato odchylka písemně odůvodněna. Musí být uvedeno, od jakého postupu se odchýlil, z jakých konkrétních důvodů, na základě jakých podkladů a jakým způsobem byla zajištěna ochrana dítěte.
6. **Kontrola dodržování:** Musí být možné zpětně ověřit, zda pracovník metodiku dodržel, zda měl pro případnou odchylku odborné a zákonné důvody a zda jeho postup odpovídal nejlepšímu zájmu dítěte.

7. **Odpovědnost a náprava:** Při zjištění nedostatků musí následovat konkrétní nápravná opatření, jejichž splnění bude kontrolováno.
8. **Pravidelné vzdělávání:** Pracovníci musí být prokazatelně proškoleni a průběžně vzděláváni v oblasti domácího a postseparačního násilí, donucující kontroly, traumatu a dopadů násilí na děti.

2. Instituce, na které by se metodika měla vztahovat

Metodika by měla být určena zejména pro:

- orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD);
- pracovníky a odborné zaměstnance zapojené do opatrovnických řízení;
- soudní znalce a odborné posuzovatele v rozsahu jejich zákonných povinností;
- dětská krizová centra;
- rodinné poradny;
- centra asistovaných kontaktů a styků;
- intervenční centra;
- další odborná pracoviště, která se podílejí na ochraně dítěte a posuzování rodinné situace.

U jednotlivých institucí je nutné právně a organizačně vymezit způsob závaznosti s ohledem na jejich kompetence a postavení. U soudů musí být respektována nezávislost soudního rozhodování a závazné procesní postupy musí být zakotveny odpovídající právní úpravou.

3. Obsah jednotné metodiky

Metodika musí stanovit jednotné odborné standardy pro:

1. Rozpoznávání psychického, ekonomického, digitálního, fyzického a donucujícího kontrolujícího násilí.
2. Posuzování dlouhodobého vzorce chování a mocenské nerovnováhy mezi rodiči.
3. Zjišťování dopadů násilí na psychický stav, zdraví a vývoj dítěte.
4. Rozlišování mezi běžným rodičovským konfliktem a násilným vzorcem chování.
5. Posuzování odmítání kontaktu dítětem a odborné zjišťování jeho příčin.
6. Vedení rozhovorů s dítětem a dokumentaci jejich průběhu.

7. Předávání relevantních informací mezi oprávněnými institucemi.
8. Zaznamenávání přijatých opatření a odpovědnosti za jednotlivé úkony.
9. Prevenci sekundární viktimizace dítěte a ohroženého rodiče.
10. Pravidelné vzdělávání, odbornou supervizi a kontrolu kvality práce.
11. Vyhodnocování dopadů přijatých opatření na psychické zdraví a bezpečí dítěte.
12. Postupy při podezření na zneužívání opatrovnických a dalších institucionálních mechanismů k pokračování násilí.

Sekundární viktimizace znamená další poškozování nebo zatěžování člověka, který již zažil násilí nebo jinou traumatizující událost, a to v důsledku necitlivého, nevhodného nebo opakovaně zatěžujícího jednání institucí.

Může jít například o opakované zpochybňování výpovědi, opakované vyslýchání dítěte, přehlížení jeho strachu, přenášení odpovědnosti za násilí na ohroženého rodiče nebo nucení k postupům, které nejsou v konkrétní situaci bezpečné.
Cílem metodiky musí být předcházet tomu, aby se člověk, který hledá ochranu, stal v důsledku institucionálních postupů znovu vystaven psychické zátěži, ponížení nebo ohrožení.

4. Zahraniční praxe a závaznost metodických postupů
Zahraniční příklady ukazují, že jednotné postupy mohou být propojeny s právními povinnostmi a kontrolou jejich plnění.

Austrálie – stát Victoria: MARAM Framework
Rámec MARAM (Multi-Agency Risk Assessment and Management Framework) je zakotven v zákoně o ochraně před domácím násilím. Organizace, na které se vztahuje, mají právní povinnost postupně sladit své politiky, pracovní postupy, odborná doporučení a nástroje s tímto rámcem. Nejde tedy pouze o dobrovolné doporučení, ale o právně zakotvenou povinnost příslušných organizací.

Anglie a Wales: Practice Direction 12J
Soudní procesní směrnice stanoví povinnosti soudu v řízeních týkajících se dítěte, pokud je tvrzeno nebo zjištěno domácí násilí. Soud musí mimo jiné posoudit riziko dalšího poškození dítěte a rodiče a zajistit, aby případný kontakt byl bezpečný a v nejlepším zájmu dítěte.

Anglie: Cafcass Domestic Abuse Practice Policy

Cafcass má vlastní odbornou politiku, podle které musí jeho pracovníci postupovat při hodnocení dopadů domácího násilí na dítě a při předávání informací soudu.
Tyto příklady ukazují rozdíl mezi pouhým doporučením a systémem, v němž jsou povinnosti konkrétně stanoveny, jejich plnění se očekává a postupy lze kontrolovat.

4. Návrh pro Českou republiku

Navrhuji, aby Česká republika vytvořila obdobný systém závazných mezioborových standardů.
U OSPOD lze navázat na již existující povinnost řídit se standardy kvality sociálně-právní ochrany podle § 9a odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb. Nové standardy by však měly výslovně a podrobně upravit také postupy při podezření na postseparační násilí.
U dalších institucí musí být závaznost upravena odpovídajícím právním a organizačním způsobem.
Základním principem musí být, že pracovník nemůže bez vysvětlení ignorovat závazný odborný postup. Pokud se od něj odchýlí, musí být jeho postup přezkoumatelný a odůvodněný.

VII. Audiovizuální zaznamenávání rozhovorů s dětmi na OSPOD

Za mimořádně důležité považuji zavedení standardizovaného systému audiovizuálního zaznamenávání rozhovorů s dětmi, které probíhají na OSPOD v závažných případech týkajících se podezření na domácí násilí, postseparační násilí, týrání, psychické manipulace nebo jiného ohrožení dítěte.

Navrhuji, aby byla na pracovištích OSPOD postupně zřízena vhodně vybavená a zabezpečená místnost, ve které bude možné rozhovor s dítětem zaznamenat.

Záznam by umožnil:

- zpětně ověřit, jakým způsobem byl rozhovor veden;
- posoudit, zda byly otázky přiměřené věku a vyspělosti dítěte;
- ověřit, zda dítě nebylo naváděno, ovlivňováno nebo vystavováno nepřiměřenému tlaku;
- zachovat přesný průběh rozhovoru;
- omezit opakované dotazování dítěte různými institucemi;
- ověřit, zda následný písemný záznam odpovídá skutečnému průběhu rozhovoru.

Součástí opatření musí být:

1. Jednotná metodika vedení rozhovorů s dětmi.
2. Odborné vzdělávání pracovníků OSPOD.
3. Jasná pravidla pro pořizování, uchovávání a zabezpečení záznamů v souladu s právními předpisy o ochraně osobních údajů.
4. Omezení přístupu pouze na oprávněné osoby.
5. Pravidla pro seznámení účastníků řízení s relevantními záznamy v souladu se zákonem.
6. Možnost odborné kontroly kvality vedení rozhovoru.
7. Zajištění ochrany dítěte před opakovaným a zatěžujícím dotazováním.

Zaznamenávání musí být prováděno s ohledem na nejlepší zájem dítěte, jeho důstojnost a ochranu soukromí. Je nutné stanovit pravidla, kdy je záznam vhodný a kdy by naopak mohl dítě zatěžovat nebo ohrozit.
Smyslem není kontrolovat dítě. Smyslem je chránit jeho výpověď, zajistit transparentnost postupu dospělých a zabránit tomu, aby se obsah rozhovoru při následném předávání informací zkresloval.

VIII. Standardy a kontrola asistovaných kontaktů

Zvláštní pozornost je nutné věnovat asistovaným kontaktům a situacím, kdy dítě odmítá kontakt s jedním z rodičů.
Samotné odmítání kontaktu nelze automaticky považovat ani za důkaz násilí, ani za důkaz manipulace druhým rodičem. Je však nezbytné odborně zjistit jeho příčiny a posoudit, zda dítě není vystaveno strachu, traumatu, nátlaku nebo jinému ohrožení.

Navrhuji vytvořit jednotné standardy pro centra asistovaných kontaktů, které budou zahrnovat:

- odborné posouzení důvodů odmítání kontaktu dítětem;
- zohlednění psychického stavu, věku a potřeb dítěte;
- zákaz fyzického a psychického nucení dítěte ke kontaktu;
- povinnost zaznamenávat projevy strachu, stresu a další významné okolnosti;
- jasný postup při podezření na ohrožení dítěte;
- možnost přerušení kontaktu při zjištění závažného rizika a jeho následné odborné přehodnocení;

- časově a účelově vymezené asistované kontakty;
- odbornou kvalifikaci a pravidelné vzdělávání pracovníků;
- pravidla pro vyhodnocování průběhu kontaktu a jeho dopadů na dítě;
- možnost kontroly kvality poskytované služby a vyřizování stížností.

Asistovaný kontakt nesmí být pouze nástrojem k vynucování styku. Jeho účelem musí být bezpečí dítěte a odborná podpora vztahu, pokud je to v konkrétní situaci v nejlepším zájmu dítěte.
Pokud dítě při kontaktu opakovaně projevuje výrazný strach, stres nebo psychické obtíže, musí následovat odborné vyhodnocení příčin. Tyto projevy nesmějí být bez dalšího přehlíženy nebo považovány za běžnou součást adaptačního procesu.

IX. Transparentnost, odpovědnost a ochrana práv účastníků řízení

Navrhuji vytvoření systému, ve kterém bude možné zpětně dohledat postup jednotlivých institucí.

Musí být zřejmé:

- jaké informace měla instituce k dispozici;
- jaké skutečnosti prověřovala;
- jakým způsobem vyhodnotila riziko;
- jaké kroky podnikla;
- zda postupovala podle stanovené metodiky;
- kdo odpovídal za odborné vyhodnocení;
- jak bylo naloženo s upozorněním na možné ohrožení dítěte;
- zda byla zohledněna předchozí zjištění a upozornění jiných institucí.

Účastníci řízení musí mít možnost seznámit se v rozsahu svých zákonných práv s relevantními podklady, záznamy a postupy, které se týkají jejich případu, a využít dostupné prostředky k nápravě případných pochybení.

Kontrola a vyřizování stížností
Součástí systému musí být také srozumitelný mechanismus podávání a vyřizování stížností, u něhož bude dohledatelné:

- kdy byla stížnost přijata;
- jaké identifikační číslo jí bylo přiděleno;

- kdo ji posuzoval;
- jaké podklady byly prověřeny;
- jaký závěr byl přijat;
- zda byla zjištěna pochybení;
- jaká nápravná opatření byla stanovena;
- zda a jak byla jejich realizace ověřena.

Stížnost by neměla skončit pouze v běžné korespondenci úřadu bez možnosti zpětně zjistit, kdo ji řešil a jaké skutečnosti prověřil.

Tento mechanismus musí respektovat nezávislost soudů a nesmí nahrazovat opravné prostředky proti soudním rozhodnutím ani zasahovat do nezávislého soudního rozhodování.

Cílem je zajistit transparentnost a odpovědnost institucí, nikoliv zasahovat do nezávislého rozhodování soudů.

X. Jednotná statistická evidence a vyhodnocování případů

Bez kvalitních dat není možné zjistit, v jakém rozsahu se domácí a postseparační násilí promítá do opatrovnických řízení ani zda přijatá opatření skutečně pomáhají.
Navrhuji zavést systematickou anonymizovanou evidenci těchto případů.
Sledovat by se měly zejména:

- počet případů, v nichž bylo identifikováno podezření na domácí nebo postseparační násilí;
- počet případů s identifikovaným psychickým, ekonomickým, fyzickým nebo donucujícím kontrolujícím násilím;
- počet případů, v nichž bylo vyhodnoceno riziko pro dítě;
- počet případů, ve kterých se objevilo podezření na zneužívání opatrovnického systému k pokračování nátlaku;
- reakce jednotlivých institucí na zjištěná rizika;
- využívání odborných posouzení a specializovaných služeb;
- využívání asistovaných kontaktů a jejich výsledky;
- případy, ve kterých dítě projevovalo strach nebo odmítalo kontakt;
- opakující se nedostatky v postupech institucí;

- vývoj psychického stavu dítěte v návaznosti na přijatá opatření, pokud je možné jej zákonným a odborně odpovídajícím způsobem sledovat.

Součástí musí být pravidelné vyhodnocování dat a zveřejňování souhrnných anonymizovaných zpráv.
Získaná data umožní státu lépe identifikovat systémové nedostatky, plánovat odborné kapacity a vyhodnocovat účinnost přijatých opatření.
Důležité je také jednotné vymezení sledovaných kategorií, aby jednotlivé instituce pracovaly se srovnatelnými údaji. Evidence nesmí zaměňovat podezření, oznámení a odborně vyhodnocený případ za prokázanou skutečnost.

XI. Návrh realizace a odpovědnosti resortů
Navrhuji, aby vláda pověřila příslušné resorty přípravou komplexního návrhu realizace výše uvedených opatření.

Do přípravy by měly být zapojeny zejména:

- Ministerstvo spravedlnosti;
- Ministerstvo práce a sociálních věcí;
- Ministerstvo vnitra;
- Ministerstvo zdravotnictví;
- Úřad vlády;
- odborníci na domácí a postseparační násilí, dětskou psychologii a trauma;
- zástupci soudní praxe;
- zástupci OSPOD;
- intervenční centra;
- specializované neziskové organizace;
- organizace zabývající se ochranou práv dětí;
- odborníci na ochranu osobních údajů a digitální bezpečnost.

Doporučený postup realizace

1. Analytická fáze
Zmapovat současný stav, existující evidenci, způsob předávání informací a nedostatky v postupech jednotlivých institucí. Součástí by mělo být také vyhodnocení toho, jak jsou v současnosti rozpoznávány případy postseparačního násilí a jak se posuzují jejich dopady na děti.

2. Metodická fáze

Připravit jednotnou mezioborovou metodiku pro rozpoznávání a vyhodnocování domácího a postseparačního násilí v opatrovnickém systému.
Součástí musí být také návrh závazných standardů, jejich právního zakotvení, vymezení institucí a pracovníků, na které se budou vztahovat, a systému kontroly jejich dodržování.

3. Technická a legislativní fáze

Připravit návrh digitální mapy, pravidel sdílení informací, digitální stopy a potřebných legislativních změn. Stanovit, které postupy mají být závazné, jak bude kontrolováno jejich dodržování a jaké důsledky budou mít zjištěné nedostatky.

5. Pilotní fáze

Ověřit navrhovaný systém v pilotních pracovištích a vyhodnotit jeho přínos, bezpečnost a praktickou využitelnost. Pilotní provoz by měl zahrnovat také ověření postupů pro ochranu dítěte a bezpečné sdílení citlivých údajů.

6. Vyhodnocovací fáze

Stanovit odpovědnost resortů, harmonogram realizace, měřitelné ukazatele a pravidelné předkládání výsledků vládě a Radě vlády pro rovnost žen a mužů.
Při realizaci musí být zajištěna ochrana osobních údajů, kybernetická bezpečnost, zákonná přístupová oprávnění, procesní práva účastníků a nezávislost soudního rozhodování.

XII. Návrh usnesení Rady vlády pro rovnost žen a mužů

Navrhuji, aby Rada vlády pro rovnost žen a mužů:

1. Vzala na vědomí problematiku domácího a postseparačního násilí v opatrovnických řízeních, včetně jeho psychických, ekonomických a donucujících forem, a jeho dopad na děti a ohrožené rodiče.
2. Doporučila vládě České republiky zařadit postseparační násilí v opatrovnickém systému mezi samostatně sledované oblasti prevence a řešení domácího a genderově podmíněného násilí.
3. Doporučila vytvoření meziresortní pracovní skupiny, která připraví návrh systémových opatření a bude spolupracovat se specializovanými organizacemi a odborníky z praxe.
4.

5. Doporučila prověřit možnost zavedení systému včasného screeningu rizik inspirovaného australským modelem Lighthouse.
6. Doporučila přípravu návrhu jednotné digitální mapy případů, která umožní oprávněným institucím bezpečně pracovat s relevantními informacemi, sledovat vývoj případu a zajistit návaznost jednotlivých kroků.
7. Doporučila zavedení digitální stopy a dohledatelnosti úkonů, aby bylo možné ověřit, kdo s informacemi pracoval, jak je vyhodnotil a jak reagoval na zjištěná rizika.
8. Doporučila vytvoření jednotné mezioborové metodiky pro OSPOD, soudy, znalce, dětská krizová centra, rodinné poradny, centra asistovaných kontaktů a další odborná pracoviště, při respektování jejich zákonných kompetencí.
9. Doporučila, aby metodika byla právně zakotvena jako závazný pracovní standard pro příslušné instituce a pracovníky, nikoliv pouze jako doporučující materiál, a aby byla stanovena povinnost řídit se jejími postupy.
10. Doporučila stanovit povinnost písemně odůvodnit každou podstatnou odchylku od závazných metodických postupů, včetně uvedení konkrétních důvodů, odborných podkladů a způsobu zajištění bezpečí dítěte.
11. Doporučila vytvořit kontrolní mechanismus, který umožní ověřovat dodržování závazných standardů, vyhodnocovat nedostatky a požadovat konkrétní nápravná opatření.
12. Doporučila, aby příslušné resorty prověřily právní možnosti rozšíření závazných standardů také na další instituce a odborná pracoviště zapojená do opatrovnického systému, při respektování jejich zákonných kompetencí a nezávislosti soudního rozhodování.
13. Doporučila prověřit zavedení audiovizuálního zaznamenávání rozhovorů s dětmi na OSPOD v závažných případech, včetně pravidel odborného vedení, uchovávání a kontroly záznamů.
14. Doporučila vytvoření jednotných standardů asistovaných kontaktů, které budou klást důraz na bezpečí dítěte, odborné posouzení důvodů odmítání kontaktu a prevenci psychického či fyzického nucení.
15. Doporučila zavedení anonymizované statistické evidence domácího a postseparačního násilí v opatrovnickém systému.
16. Doporučila stanovit odpovědnost jednotlivých resortů, harmonogram realizace a pravidelné vyhodnocování účinnosti přijatých opatření.

XIII. Závěrečné stanovisko

Zachování vztahu dítěte s oběma rodiči nesmí být zaměňováno za povinnost dítěte nebo ohroženého rodiče snášet násilí, zastrašování, psychický nátlak či pokračující kontrolu.

Dítě má právo na bezpečí, stabilitu a ochranu před násilím. Každé rozhodnutí o kontaktu s rodičem musí vycházet z individuálního posouzení jeho situace a nejlepšího zájmu dítěte.

Postseparační násilí nesmí být přehlíženo jen proto, že nezanechává viditelné fyzické následky nebo se odehrává prostřednictvím komunikace, právních postupů a každodenních rodičovských povinností.

Stejně tak nesmí být pokračující násilí po rozpadu vztahu automaticky označováno za běžný rodičovský konflikt.

Dítě není prostředkem k udržování kontroly nad druhým rodičem. Nesmí být nuceno nést důsledky násilí ani se stávat nástrojem pokračujícího nátlaku.

Stát musí vytvořit systém, který dokáže včas rozpoznat riziko, propojit důležité informace, zajistit odborné posouzení a umožnit zpětnou kontrolu postupů jednotlivých institucí.

Každá instituce musí odpovídat za svou činnost. Informace o ohrožení dítěte se nesmí ztrácet mezi institucemi. Každý významný postup vedoucí k rozhodnutí ve věci musí být transparentní a dohledatelný.

Cílem navrhovaných opatření není zvýhodňovat jednoho rodiče ani automaticky zpochybňovat rodičovská práva druhého. Cílem je zajistit, aby se při rozhodování

vycházelo z odborného posouzení skutečné situace, bezpečí dítěte a jeho individuálních potřeb.

Systém, který má dítě chránit, nesmí svými postupy umožňovat, aby násilí prostřednictvím dítěte pokračovalo nebo se dále prohlubovalo.

XIV. Zahraniční inspirace a odborné zdroje

1. Austrálie – Lighthouse
Systém včasného rozpoznávání rizik v rodinných řízeních a navazující odborná podpora.
https://www.fcfcoa.gov.au/fl/fv/lighthouse

2. Austrálie – Evatt List

Specializovaný soudní postup pro vysoce rizikové případy rodinného násilí.
https://www.fcfcoa.gov.au/fl/lighthouse/evatt

3. Austrálie – Family Violence Information Sharing Scheme (Victoria)
Systém zákonem upraveného sdílení informací mezi oprávněnými institucemi v případech domácího násilí.
https://www.vic.gov.au/about-information-sharing-schemes-and-risk-management-framework

4. Austrálie – MARAM Framework
Jednotný rámec pro rozpoznávání, vyhodnocování a řízení rizik domácího násilí.
https://www.vic.gov.au/maram-practice-guides-and-resources

5. Anglie a Wales – Practice Direction 12J
Soudní procesní pravidla pro případy domácího násilí v rodinných řízeních a posuzování bezpečnosti kontaktu s dítětem.
https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/family/practice_directions/pd_part_12j

6. Anglie – Cafcass Child Impact Assessment Framework

Odborný rámec pro posuzování dopadů rodinné situace a násilí na dítě.
https://www.cafcass.gov.uk/professionals/our-resources-professionals/child-impact-assessment-framework-ciaf

7. Anglie – Cafcass Domestic Abuse Practice Policy
Odborná politika upravující postupy pracovníků Cafcass při posuzování domácího násilí a jeho dopadů na děti.
https://www.cafcass.gov.uk/domestic-abuse-practice-policy

8. Chile – Světová banka: Integrated Case Management Platform
Projekt integrované platformy pro správu případů násilí na ženách a návaznost pomoci mezi institucemi.
https://www.worldbank.org/en/results/2022/04/21/roadmap-for-an-integrated-case-management-platform-for-survivors-of-violence-against-women-vaw-in-chile

9. Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE)
Údaje o genderově podmíněném násilí v České republice.
https://eige.europa.eu/gender-based-violence/countries/czechia

10. Česká republika – Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2023–2026
https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/AP_DGPN-2023_final.pdf

11. Česká republika – Zákon č. 78/2025 Sb.
Právní úprava domácího násilí.
https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-78

12. Česká republika – Zákon č. 359/1999 Sb., § 9a odst. 3
Zákonná povinnost orgánů sociálně-právní ochrany, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a pověřených osob řídit se standardy kvality sociálně-právní ochrany.
https://e-sbirka.gov.cz/sb/1999/359

Spolek Maják pro Tebe, z.s.

Společně proti domácímu násilí a za změnu systému

IČ: 23457767 **ID DS:** shktya9 **BÚ:** 23457767/5500 (Raiffeisenbank)

Předkladatelka:
Monika Kolbanová
předsedkyně